

Förslag till program för Uppsala kommuns kulturpolitik

Inledning

Uppsala har unika förutsättningar inom konst- och kulturområdet, med ett rikt kulturarv, många kulturskapare och ett levande kulturliv. Impulser utifrån berikar och utmanar. Alla, enskilda, föreningar och institutioner är viktiga kulturbärare. Såväl staden som omgivande landsbygd deltar på goda villkor i kulturens olika aktiviteter.

Ett starkt, fritt och självständigt konst- och kulturliv som präglas av mångfald och kvalitet är grundläggande i ett demokratiskt samhälle. Uppsala ska ha ett konst- och kulturliv där alla kan delta. Det kulturpolitiska programmet sätter ramar för och anger hur kultur kan stärkas och utvecklas i kommunen. Programmet ska bidra till att kultur får en starkare roll i samhället.

Barn och unga är en prioriterad grupp för kultursatsningarna. De genomförs med hänsyn till jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Uppsala står bakom de globala utvecklingsmålen i Agenda 2030 och hållbarhetsarbetet utgår från perspektiven ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Kultur är en del av samtliga tre perspektiv. En stark kulturpolitik är en viktig förutsättning för ett hållbart samhälle.

Ett konst- och kulturliv präglad av mod, bildning och nytänkande ger Uppsalas samtid och rika historia en levande gestaltning. Det kulturpolitiska programmet vill förmedla en vision om att Uppsala är en av Europas attraktiva kulturstäder med internationell lyskraft.

Omfattning

Programmet för Uppsala kommuns kulturpolitik är ett aktiverande dokument som anger mål och inriktning för kommunens kulturpolitik. Det antas av kommunfullmäktige och gäller alla nämnder och bolag.

Programmet samspelar med kommunens övriga styrdokument. Ansvaret för förverkligandet av det kulturpolitiska programmet vilar på alla kommunala nämnder och bolag, enskilt eller i samverkan.

Till programmet knyts en handlingsplan som kommunstyrelsen beslutar om. Handlingsplanen definierar nämnders och bolags ansvar och prioriterade åtgärder utifrån programmets målområden.

Målområden

Uppsala kommuns kulturpolitiska program utgår från de nationella och regionala kulturpolitiska målen. Den regionala kulturplanen ligger till grund för statligt stöd till kulturverksamhet i Region Uppsala och påverkar därmed även för kulturverksamhet i Uppsala kommun.

Programmet omfattar följande tre målområden:

- Kulturpolitik har kommunens invånare och deras möjligheter att vara kulturellt delaktiga genom att utöva och uppleva kultur i fokus. Kulturbegreppet omfattar, förutom det professionella utövandet inom alla konstformer, även deltagarkultur, amatörkultur och bildningsverksamhet.
- Konstpolitik har konsten inom olika konstområden och dess utveckling i fokus. Konst är här synonymt med konstformerna och innebär gestaltning av upplevelser, idéer och kunskap i konstnärlig form inom till exempel litteratur, musik, teater, dans, bild- och formkonst samt filmkonst.
- Kulturplanering har samhällsutvecklingen i fokus. Kulturplanering handlar om samspelet mellan kultur, plats och identitet. Kulturplanering innefattar kulturarv, men också områden som kultur inom samhälls- och stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar.

Målområde 1**Allas möjlighet att vara kulturellt delaktiga**

Uppsala kommun ska underlätta för alla att ta del av kultur och uppmuntra till eget skapande. Mångfald, bildning och förståelse bidrar till ett mer jämlikt, demokratiskt, socialt och kulturellt hållbart samhälle. Kulturpolitiken utformas ur ett medborgarperspektiv.

Uppsala kommuns kulturpolitik

- främjar allas möjlighet att ta del av kultur och själva skapa
- främjar demokrati, delaktighet och bildning
- främjar barns och ungas rätt till kultur och inflytande

Kulturpolitiken främjar allas möjlighet att ta del av kultur och själva skapa.

Möten med konst och kultur stödjer människors utveckling till självständigt och kritiskt tänkande, empatiska och kreativa individer. Kultur bidrar till kunskap, självinsikt, glädje, estetiska upplevelser och möten med det oväntade.

Kulturen ska ha en bredd som möter olika behov. Anpassning ska ske så att personer med begränsad fysisk rörlighet eller annan funktionsnedsättning ska kunna delta. Kommunen ska främja kulturdeltagande i grupper som tar del av kultur i mindre omfattning. Folkbildande verksamheter bidrar till personlig utveckling och livslångt lärande. Amatörkultur och ett aktivt föreningsliv är en tillgång och bidrar till ett dynamiskt och levande kulturliv och samhälle. Möjlighet till eget skapande ska stödjas.

Det ska vara möjligt att utöva och uppleva kultur oavsett var människor bor i kommunen. Den digitala utvecklingen tas tillvara för att öka tillgängligheten till kultur och ge bättre förutsättningar för eget skapande.

Information om kultur ska utvecklas och samordnas i högre utsträckning inom kommunen men också i samverkan med externa parter för att underlätta för invånare och besökare att ta del av kultur.

Kulturpolitiken främjar demokrati, delaktighet och bildning.

I ett demokratiskt och jämlikt samhälle finns tillgång till fri information och möjlighet att bilda sig egna åsikter. Kulturinstitutionernas verksamhet

speglar samhällets utveckling och erbjuder mötesplatser för upplevelser, information, kunskap och samtal.

Människor med olika kulturell och etnisk bakgrund ska ges möjlighet att mötas. Interkulturell utveckling och mångfald bidrar till att skapa ett varierat kulturutbud. Internationella kontakter och utbyten ska främjas och öppenhet för kulturell förnyelse ska präglade verksamheten. Kulturella mötesplatser ska ta tillvara ett mångfaldsperspektiv. Sveriges nationella minoriteter har med sina erfarenheter, sin kultur och sina språk en särställning. Uppsala kommun ska främja nationella minoriteters kultur och språk.

Kulturpolitiken främjar barns och ungas rätt till kultur och inflytande.

Barn, ungdomar och unga vuxna ska erbjudas meningsfulla fritidssysselsättningar. Deras behov och önskemål ska respekteras och de ska ha möjlighet att påverka. Det ska finnas platser för kulturupplevelser, möten, inflytande och delaktighet.

Barn och unga ska växa upp i en miljö där det är enkelt att lustfyllt och nyfiket ta del av professionella kulturupplevelser. De ska kunna utveckla sin kreativitet och själva pröva olika estetiska uttryck i sin vardag samt utveckla en känsla för estetiska värden. De ska ha möjlighet att satsa på sina förmågor och intressen, självständigt eller tillsammans med andra, och ha möjlighet att ta initiativ till och ansvara för egna projekt. Kulturella uttryck är skapande språk och sätt att uttrycka sig som barn och unga har rätt att få möjlighet att tillgodogöra sig.

Barns och ungas tillgång till professionell kultur ska främjas. Det ska finnas förutsättningar för barns och ungas eget skapande, såväl i förskola och skola som under den fria tiden. Kulturupplevelser ska vara en naturlig del av skoltiden. Genom kulturskoleverksamhet och en kulturgaranti stärks barns och ungas tillgång till kultur. Alla barn och unga ska varje år kunna ta del av minst en kulturupplevelse med professionella inslag. Barn och unga ska ha möjlighet att till låg avgift delta i organiserad kulturpedagogisk verksamhet.

Målområde 2

Konstpolitik för ett vitalt och blomstrande samhälle

Uppsala kommun ska skapa goda och hållbara villkor för konsten och kulturskaparna. Ett starkt och fritt kulturliv är en av grundpelarna i ett demokratiskt samhälle. Kulturskaparna och kulturinstitutionerna utgör stommen i konstlivet. Ett långsiktigt, hållbart och dynamiskt kulturliv ger kulturskaparna möjlighet att fördjupa och utveckla sitt skapande och att interagera med samhället.

Uppsalas konstpolitik

- värnar konstens integritet, oberoende och egenvärde
- främjar konstnärlig kvalitet
- stärker kreativitet, konstnärlig mångfald och utveckling
- verkar för hållbara villkor för konstformer och kulturskapare
- verkar för konstnärliga och kulturellt orienterade utbildningar

Värnar konstens integritet, oberoende och egenvärde

Konsten har ett egenvärde och kulturskaparna ska kunna verka fritt, självständigt och obundet. Principen om armlängds avstånd ska tillämpas i Uppsala kommun.

Konstnärlig kvalitet

Den konstnärliga verksamheten ska vara av hög kvalitet. Vad som anses vara kvalitet varierar mellan tider och platser, från genre till genre och mellan grupper och individer. Kriterier kan vara originalitet och professionalitet i utövandet. Förmåga att kommunicera, utmana och beröra utgör viktiga faktorer för bedömning av kvalitet. Aktörerna inom kulturområdet har en nyckelroll i samtalet om vad som är konstnärlig kvalitet.

Kreativitet, konstnärlig mångfald och utveckling

Ett samhälle behöver människor som ifrågasätter och kommenterar, lyfter fram alternativ och finner nya vägar att kommunicera. För att stärka den mångfald av uttryck som konsten omfattar behövs en väl fungerande kulturell infrastruktur, både vad gäller platser, stödformer och möjligheter till utbyten av olika slag.

Samverkan mellan kulturinstitutioner och det fria kulturlivet ska utvecklas. Kulturinstitutionernas erfarenhet och stabilitet i samverkan med enskilda kulturskapares och grupper flexibilitet och kreativitet skapar ett positivt flöde av erfarenheter och idéer som stärker utvecklingen inom kulturområdet.

Den obundenhet till plats som den digitala utvecklingen medför ska öka flödet av impulser i konstlivet. Inom områdena scenkonst, bild- och formkonst och litteratur finns behov av ökade satsningar i samverkan med olika aktörer.

Hållbara villkor för konstformer och kulturskapare

Kulturskapare ska ges förutsättningar att verka, fördjupa och utveckla sitt skapande samt ingå i internationella och interkulturella utvecklingsprocesser och utbyten. Uppsala ska stödja nya, oprövade koncept och projekt, både av kulturskapare och arrangörer inom kulturområdet. Goda förutsättningar för kulturell yrkesverksamhet genom tillgång till arbetsplatser, skäliga ersättningar och möjlighet att söka kulturstöd och stipendier ska erbjudas. Fler professionella kulturskapare ska ges förutsättningar att etablera sig i kommunen för att uppnå ett myllrande konst- och kulturliv.

Konstnärliga och kulturellt orienterade utbildningar

Möjligheten till eget skapande och estetisk utbildning skapar en grund för ett konstnärligt yrkesval. Det ökar förståelsen för, och kunskapen om, de olika konstformerna. För att nå tillväxt och förnyelse inom konstlivet är konstnärliga utbildningar viktiga. Uppsala kommun ska verka för att det finns konstnärlig utbildning på alla nivåer i kommunen.

Målområde 3

Kulturplanering för en attraktiv, växande och hållbar kommun

Uppsala kommuns kulturplanering bidrar till att skapa ett socialt och kulturellt hållbart samhälle att leva, verka och vistas i. Det ska vara möjligt att uppleva och utöva kultur i hela kommunen. Målet är att erbjuda en attraktiv livsmiljö och att öka tillgängligheten till kultur. Konst och kultur medverkar till att utveckla och stärka kommunens identitet som dynamisk och hållbart växande kommun. All kulturplanering ska genomsyras av ambitionen att vara tillgänglig, jämställd och beakta barns och ungas rätt till kultur.

Uppsalas kulturplanering

- ska vara en integrerad del av samhällsplaneringen
- ska utveckla det offentliga rummet genom konstnärlig gestaltning
- ska främja ett levande och attraktivt kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- ska utveckla kulturella mötesplatser
- ska främja kulturella och kreativa näringar

En integrerad del av samhällsplaneringen

En väl fungerande kulturell infrastruktur ska vara en integrerad del av samhällsplaneringen. Tillgång till konst och kultur ska ha god geografisk spridning. Kulturens fysiska miljöer ska var så utformade att de inkluderar människor med funktionsnedsättning. Rutiner som tydliggör kulturella värden i vardagsmiljön ska utvecklas. Byggnadskulturens betydelse, platsers karaktär och identitet är viktiga. Kulturvärden måste vara en självklar utgångspunkt och resurs. Förnyelsen ska präglas av historisk medvetenhet och arkitektonisk kvalitet. Tydliga principer utformas för att göra medborgarna delaktiga i kulturplaneringen.

Att utveckla det offentliga rummet genom konstnärlig gestaltning

Konst i offentlig miljö sätter fokus på en plats, ger estetiska upplevelser, stimulerar till samtal och reflektion och erbjuder invånarna kvalitativ konst året om. Konsten kan bryta invanda mönster, skapa debatt, ifrågasätta och ge platser nya dimensioner. Uttrycken är varierade, materialen olika och konst-

närerna utsedda för att öka bredden på influenser till samhället.

Konstnärlig gestaltning ska ingå som en självklar del i den fysiska planeringen. Olika platser har olika förutsättningar som kan tas till vara genom konst. Det finns riktlinjer för konstnärlig gestaltning som säkerställer kvalitet, en demokratisk urvalsprocess, mångfald och jämställdhet. En procent av kommunens investeringar avsätts till offentlig konst.

Att främja ett levande och attraktivt kulturarv som bevaras, används och utvecklas

Uppsala kommun ska verka för att kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Det är både en självklar del av en god och stimulerande livsmiljö och en självklar resurs för rekreation, friluftsliv och besöksnäring. Förnyelsen ska präglas av historisk medvetenhet, konstnärlig kreativitet och arkitektonisk kvalitet.

Museer har ofta en central roll för att levandegöra historien. Uppsala kommun ska ta täten i utvecklingen av museiverksamheten i samverkan med övriga aktörer som driver museer inom kommunens geografiska område för att stärka beskrivningen av Uppsalas historia och platsens identitet och dragningskraft.

Att utveckla kulturella mötesplatser

En växande kommun behöver kulturella mötesplatser för att skapa sammanhang, demokrati och inkludering i lokalsamhället samt ökad tillgänglighet till kulturupplevelser. Kulturella mötesplatser ska därför utvecklas i stadsdelar och på landsbygden. Det behövs även väl fungerande plattformar där samtliga konstarter kan komma till uttryck och utvecklas.

Att främja kulturella och kreativa näringar

Uppsalas rika historia och kulturarv och ett nutida vibrerande konst- och kulturliv som präglas av internationella influenser är en viktig del av Uppsalas platsvarumärke och en stor tillgång i för näringsliv och besöksnäring. Med detta som utgångspunkt bör kultur och kreativa näringar uppmärksammas i besöks- och näringslivsutveckling.

Uppföljning

Programmet gäller för samtliga nämnder och bolag. Uppföljning av programmet sker årligen och är en integrerad del av den uppföljning och samordning som sker som en del av kommunens budget- och uppföljningsprocesser.

I handlingsplanen redovisas åtgärder och där anges vilka nämnder och bolags som särskilt ansvarar för dessa. Alla nämnder och bolag redovisar årligen resultatet av sitt arbete till kommunstyrelsen.

Programmet gäller tills vidare och revideras vid behov. När revidering av programmet genomförs ska en gemensam beredning ske inom kommunen och underlag från respektive nämnd och bolag beaktas.

Definition av begrepp

Kultur

I en vid definition innefattar begreppet kultur alla de andliga, materiella, intellektuella och känslomässiga egenskaper som utgör ett samhälle eller en grupp människor. Kultur innefattar livsstilar, traditioner och mycket annat. Detta är det så kallade antropologiska kulturbegreppet.

Konst och konstnär/kulturskapare

Konst ingår i begreppet kultur och avser här yttringar inom de olika konstarterna/formerna. Med konstnär menas inte enbart bildkonstnär utan även konstnärer/kulturskapare inom andra konstområden såsom till exempel litteratur och dans etc.

Principen om armlängds avstånd

Armlängds avstånd innebär att politiker beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar för den offentligt finansierade kulturen men inte om det konstnärliga innehållet. De konstnärliga bedömningarna eller andra kvalitativa bedömningar överläts till konstnärliga ledare, ämnesexperter och sakkunniga. Principen om armlängds avstånd handlar både om demokrati och yttrandefrihet, men även om konstnärlig kvalitet och integritet.

Kulturellt hållbart samhället

Ett kulturellt hållbart samhälle hävdar konstens integritet, oberoende och egenvärde. Det främjar också konstnärlig yttrandefrihet och kvalitet. Det finns goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna. Ett kulturellt hållbart samhälle ökar den sociala sammanhållningen och främjar demokrati och jämlikhet, delaktighet och människors lust, motivation och möjlighet att ta del av konst och kultur och att själva skapa.

I ett kulturellt hållbart samhälle är livsmiljön attraktiv och kommunens karaktär och historia tydlig. Kulturarvet värnas, vårdas, tillgängliggörs och utvecklas och det finns goda förutsättningar för hållbar stadsutveckling i ett hela kommunen och möjlighet till medborgarinflytande över den fysiska miljön.

Fritid

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitiska program gäller i princip alla typer av fritidsaktiviteter. Det kulturpolitiska programmets inriktning gränsar till detta. Dessa två program kompletterar därmed varandra för att skapa en sammanhållen kultur- och fritidspolitik.

Relaterade mål, lagar och styrdokument som har stor påverkan på det kulturpolitiska programmet

- *Agenda 2030*
- *Nationella kulturpolitiska mål*
- *Nationella mål för kulturmiljöarbete*
- *Barnkonventionen*
- *Bibliotekslag*
- *Mål & budget*
- *Handlingsplan för Uppsala kommuns kulturpolitik (efter upprättande)*
- *Biblioteksplan*
- *Hållbarhetspolicy*
- *Översiktsplan*
- *Riktlinje för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR*
- *Näringslivsprogrammet*
- *Landsbygdsprogrammet*
- *Innerstadsstrategi*
- *Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning*
- *Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun*
- *Arkitekturpolicy*
- *Lokalförsörjningsplan*
- *Aktivitetsplan – Uppsala en utvecklingskommun för romsk inkludering 2016-2016*
- *Regional kulturplan*
- *Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län – Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft*
- *Nationella strategin för hållbar regional tillväxt och starkt attraktionskraft 2015-2020*